

ORCID 0000-0002-4846-3907

ПАНГЕЛОВА Наталія

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
м. Переяслав, Україна

PANHELOVA Nataliia

Doctor of Science in Physical Education and Sports, Professor, Head of the Department of Theory and Methods of Physical Education and Sports,
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, Pereiaslav, Ukraine

✉ kafedra.tmfvis@ukr.net

ORCID 0000-0003-3590-9428

ПАНГЕЛОВ Борис

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спортивних дисциплін і туризму,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
м. Переяслав, Україна

PANHELOV Borys

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Sports Disciplines and Tourism, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, Pereiaslav, Ukraine

✉ kafedra.tmfvis@ukr.net

ORCID 0000-0003-3771-5117

РУБАН Владислав

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
м. Переяслав, Україна

RUBAN Vladyslav

Candidate of Sciences in Physical Education and Sports, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Physical Education and Sports, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, Pereiaslav, Ukraine

✉ ruban.vlad1991@ukr.net

ORCID 0000-0002-7210-2757

ДІАС Денис

Аспірант кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
м. Переяслав, Україна

DIAS DENYS

Postgraduate student of the Department of Theory and Methodology of Physical Education and Sports,
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, Pereiaslav, Ukraine

✉ diazdenisleo1997@gmail.com

ПРІОРИТЕТНІ МОТИВИ СТАРШИХ ШКОЛЯРІВ ДО ЗАНЯТЬ РІЗНИМИ ВИДАМИ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ

PRIORITY MOTIVES OF SENIOR SCHOOLCHILDREN FOR VARIOUS TYPES OF MOTOR ACTIVITY

Анотація.

Вступ. У теперішній час провідною стратегією ідеології освіти в Україні є орієнтація на розвиток особистості школяра, що передбачає таку організацію його діяльності, яка максимально спрямована на фізичне, інтелектуальне, морально-естетичне вдосконалення підростаючого покоління.

Разом з тим, успіх будь-якої діяльності залежить не тільки від здібностей і рівня знань особистості, але й від її бажання, прагнення досягти високих результатів, тобто від мотивації.

Водночас, результати досліджень провідних фахівців свідчать про низький рівень мотивації дітей і підлітків, особливо учнів старшого шкільного віку до організованих занять фізичними вправами в умовах закладів загальної середньої освіти. У цьому зв'язку, вивчення особливостей структури особистісних мотивацій учнів 16-17 років до занять різними видами рухової активності є доцільним і своєчасним.

Мета – визначення мотивів і потреб учнів старшого шкільного віку до занять різними видами рухової активності.

Матеріали і методи: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури, контент аналіз шкільної документації, соціологічні методи (опитування, анкетування); методи математичної статистики. У дослідженні взяли участь учні 10-11 класів Переяславського ліцею Володимира Мономаха (Київська область) всього 137 учнів.

Результати. Були визначені пріоритетні мотиви фізкультурної активності та рейтинг різних видів рухової діяльності дівчат і хлопців старших класів.

Висновки. Наведенні результати анкетування актуалізують проблему вдосконалення змісту фізкультурно-оздоровчої роботи у профільній школі, враховуючи потреби та інтереси учнів старшого шкільного віку у руховій активності.

Ключові слова: учні, старший шкільний вік, види фізкультурної діяльності, види рухової активності.

Abstract.

Introduction. At the present time, the leading strategy of the ideology of education in Ukraine is orientation towards the development of the student's personality, which involves the organization of his activities, which is maximally aimed at the physical, intellectual, moral and aesthetic improvement of the younger generation.

At the same time, the success of any activity depends not only on the abilities and level of knowledge of the individual, but also on his desire, aspiration to achieve high results, that is, on motivation.

At the same time, the results of research by leading specialists indicate a low level of motivation of children and adolescents, especially high school students, for organized physical exercise classes in the conditions of general secondary education institutions. In this regard, studying the peculiarities of the structure of personal motivations of 16-17-year-old students to engage in various types of motor activity is expedient and timely.

The purpose of the study – determining the motives and needs of high school students for various types of physical activity.

Research materials and methods: theoretical analysis and generalization of data from scientific and methodological literature, content analysis of school documentation, sociological methods (surveys, questionnaires); methods of mathematical statistics. A total of 137 students of the 10th-11th grades of Volodymyr Monomakh Pereyaslav Lyceum (Kyiv region) took part in the study.

The results. The priority motives for physical activity and the rating of various types of motor activity of girls and boys in senior classes were determined.

Conclusions. The given results of the survey actualize the problem of improving the content of physical culture and health work in a specialized school, taking into account the needs and interests of high school students in motor activity.

Keywords: students, high school age, types of physical activity, types of motor activity.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. Зміна соціально-економічної ситуації в Україні, сучасні виклики сьогодення (військовий стан в країні, пандемія COVID-19 та ін.) обумовили зниження рухової активності школярів [2, 3]. Відомо, що серед чинників, які забезпечують якість і тривалість життя людини саме оптимальній руховій активності належить провідне місце. Особливе значення реалізація біологічної потреби у рухах має для своєчасного фізичного і психічного розвитку у дитячому і підлітковому віці [7, 10, 13, 15].

У теперішній час, як зазначають науковці, провідною стратегією ідеології освіти в Україні є орієнтація на розвиток особистості школяра, що передбачає таку організацію його діяльності, яка максимально спрямована на фізичне, інтелектуальне, морально-етичне вдосконалення підростаючого покоління [4, 5, 8, 9].

Разом з тим, успіх будь-якої діяльності залежить не тільки від здібностей і рівня знань особистості, але і від її бажання, прагнень досягти високих результатів, тобто, від мотивації. Водночас, результати досліджень провідних фахівців свідчать про низький рівень мотивації дітей до організованих занять фізичними вправами в умовах закладів загальної середньої освіти [6, 11, 16].

Необхідно зазначити, що були здійснені певні позитивні кроки у напрямі вдосконалення системи шкільного фізичного виховання. Зокрема, до програми з фізичної культури профільної школи було введено додаткові варіативні модулі з різних видів спорту (більше 30) з метою підвищення інтересу школярів до уроків фізичної культури і позаурочних занять [12]. Але, головною умовою формування змістового наповнення предмета «Фізична культура» є врахування інтересу і бажання учнів займатися тими або іншими видами рухової активності, тобто, з'ясування пріоритетних варіативних модулів, які будуть застосовуватися у роботі з певним контингентом учнів. У цьому зв'язку, вивчення особливостей структури особистісних мотивацій учнів 10-11 класів до занять різними видами рухової активності є доцільним і своєчасним.

Мотивація до рухової активності у старшому шкільному віці виявляється наявністю інтересу до відповідних видів фізкультурно-оздоровчих занять, який формує школа, спортивні секції, батьки, а також середовище проживання дитини.

Аналіз різних трактувань психологічного поняття «інтерес» дає можливість підійти до певного узагальненого визначення, згідно з яким можна позначити інтерес як вибіркове емоційне-пізнавальне ставлення людини до предметів, явищ, подій навколишньої дійсності, видів діяльності, а також як усвідомлену потребу, що виступає стимулятором активної пошукової і продуктивної діяльності щодо її задоволення. Як зазначають Т. Круцевич, О. Марченко та ін. (2021) будь-який інтерес належить до мотиваційної сфери особистості, оскільки в його основі знаходиться внутрішня мотивація. Він виявляється у зацікавленості, допитливості, бажання до отриманих знань чи ведення певного роду діяльності. Серед різних, пов'язаних між собою проявів інтересу, виділяють зацікавленість, допитливість, пізнавальний і теоретичний інтерес. У старшому шкільному віці переважають зацікавленість і допитливість, пов'язані з прагненням проникнути за межі відомого, отримати відповіді на запитання, що виникають під час навчання, а отже – відчуттями здивування, радощів, нових відкриттів. До важливих чинників інтересу варто зарахувати знання, практичну діяльність та емоційне задоволення від неї. У старших школярів, за даними Л. Ващук (2015) на першому місці знаходиться чинник емоційного задоволення, нестача якого є головною причиною недостатнього інтересу до занять фізичною культурою.

Мета – визначення мотивів і потреб учнів старшого шкільного віку до занять різними видами рухової активності.

Матеріали і методи: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури, контент-аналіз шкільної документації, соціологічні методи (опитування, анкетування); методи математичної статистики. У дослідженні взяли участь учні 10-11 класів Переяславського ліцею ім. Володимира Мономаха (Київська область) всього 137 учнів. Дослідження проводилося у листопаді-грудні 2023 року.

Результати дослідження та дискусія. На окрему увагу заслуговує аналіз можливих причин недостатнього інтересу учнів старшого шкільного віку до занять фізичною культурою. Результати аналізу шкільної документації – даних журналів обліку та успішності учнів старших класів Переяславського ліцею імені Володимира Мономаха Бориспільського району (Київська область) засвідчують, що майже постійно відвідують усі уроки фізичної культури 48,7% хлопців і 39,8% дівчат. Регулярно пропускають уроки (понад 50% пропусків) 9,8% хлопців і 11,5% дівчат.

Більшість пропусків (понад 80%) пов'язана зі звільненням через хворобу та іншими поважними причинами. На базі Переяславського ліцею імені Володимира Мономаха ми провели опитування методом письмового анкетування, в якому прийняло участь 137 учнів 10-11 класів (62 хлопця і 75 дівчат). Опитування здійснювалося за письмовою згодою батьків. Це опитування дозволило визначити пріоритетність і місце в мотиваційній структурі учнів тих або інших інтересів до занять фізичною культурою.

Як показали результати опитування, 38 хлопцям (61,2%) і 37 дівчатам (49,3%) уроки фізичної культури подобаються; 20 хлопців (32,3%) і 25 дівчат (33,3%) зауважили, що на уроках їм не все подобається; решта учнів (6,5% хлопців і 20,3% дівчат) зазначили, що уроки фізичної культури їм взагалі не подобаються. Необхідно відзначити, що хлопчики й дівчатка, яким однозначно не подобаються уроки фізкультури, не змогли пояснити причину свого негативного ставлення до них. Фахівці зазначають, що серед можливих причин відсутності фізкультурних інтересів є: недостатня виховна спрямованість процесу фізичного виховання; методичні помилки при його організації; одноманітність і відсутність креативного підходу у роботі педагогів; недостатня співпраця вчителів із батьками; відсутність на заняттях вправ та ігор, які подобаються окремим дітям; відсутність музичного супроводу [4, 10, 11].

Аналіз анкетного опитування показав, що рівень залучення учнів старших класів до фізкультурно-оздоровчих занять у вільний час є вкрай низьким. Лише двоє хлопців (3,2%) і одна дівчина (1,3%) з усіх респондентів регулярно займаються у спортивних секціях м. Переяслава.

Для визначення інтересів учнів старшої школи під час дозвілля ми поставили питання: «Як Ви, зазвичай, проводите вільний час?». Більшість хлопців (47,2%) і дівчат (49,1%) спілкуються з друзями, 15,8% і 16,9% відповідно – дивляться телевізор. Викликає занепокоєння той факт, що у

старшій школі кількість вільного часу, яка витрачається на комп'ютерні ігри досить значна – у хлопців 11,5%, а у дівчат – 9,7%. На свіжому повітрі під час прогулянок перебувають хлопців – 25,5%, дівчат – 24,3%. Але, відсоток дітей, які регулярно займаються при цьому фізичними вправами невеликий – 15,1% хлопців і 7,8% дівчат. При цьому перевага надається природним видам активності – бігу на вулиці, спортивним іграм. Найбільш популярним у школярів є гра у футбол (15,0% хлопців і 3,3% дівчат). Тільки 2,3% дівчат і 3,1% хлопців займаються велосипедними прогулянками. Взимку лише 5,5% і 7,8% хлопців ходять на лижах і катаються на ковзанах. Отримані нами дані частково підтверджують дані, які були С. Трачук та ін. (2022).

Такий стан організації дозволить учнів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) свідчить про те, що у них не формується потреба у систематичних заняттях фізичною культурою. На нашу думку, на це впливає спосіб життя родини, її низький руховий режим і відсутність необхідної уваги до фізичного виховання учнів старших класів. Так, тільки 37,9% батьків вважають, що вони повинні у більшому ступені впливати на формування рухової активності своєї дитини. Переважна кількість батьків (53,9%) відводить вирішення цього завдання школі, в першу чергу – вчителю фізичної культури.

Мотиви занять фізичною культурою і спортом учнів старшого шкільного віку ЗЗСО визначали через мету, яку називали учні (табл. 1).

Аналіз відповідей дає змогу говорити про те, що у хлопців і дівчат дещо різні пріоритети у заняттях фізичними вправами.

Таблиця 1

Пріоритетні мотиви фізкультурної активності учнів старших класів Переяславського ліцею ім. Володимира Мономаха, n=137

Варіанти відповідей	Хлопці				Дівчата			
	класи		XX%	рейтинг	Класи		XX%	рейтинг
	10кл	11кл			10кл	11кл		
	n=28	n=34			n=34	n=41		
Покращення стану здоров'я	20,3	24,8	22,1	5	48,2	40,3	50,0	3
Покращення фізичної підготовленості	47,9	54,2	51,1	3	37,1	35,7	36,8	4
Спілкування з друзями	50,3	58,2	55,4	2	61,2	66,4	64,8	1
Активний відпочинок, розваги	63,2	68,5	66,5	1	51,2	46,7	47,8	2
Участь у змаганнях	36,5	39,1	37,8	4	19,1	25,7	22,1	5

Для хлопців головними мотивами рухової діяльності є: активний відпочинок і розваги – 1-е місце (66,5%); 2-е місце – спілкування з друзями (55,4%); 3-е місце – покращення фізичної підготовленості (51,1%). Дещо нижчим є рейтинг спортивної діяльності – 37,8% (4-е місце), а мотив покращення здоров'я знаходиться на останньому, 5-му місці (22,1%).

У дівчат спостерігається дещо інша тенденція. Головним для них є спілкування з друзями – 64,8% (1 місце у рейтингу), на другому місці – активний відпочинок, розваги (47,8%). На відміну від хлопців, дівчата більше розуміють користь фізичних вправ для покращення здоров'я – 3-е місце (50,3%). Мотив покращення фізичної підготовленості знаходиться на 4-у місці (36,8%), а участь у змаганнях викликало зацікавленість у незначній кількості дівчат – 5-е місце (22,1%).

Отже, результати наших досліджень у значній мірі не співпадають з даними інших авторів, де зазначається, що мотив покращення стану здоров'я є головним у фізкультурно-оздоровчій діяльності старших школярів [3, 10]. Результати опитування, яке було проведено нами, свідчить про те, що основними мотивами занять фізичними вправами є ігровий та емоційної розрядки.

Значний інтерес в процесі дослідження відводився з'ясуванню питання найбільш поширених видів рухової активності серед старших школярів (табл. 2).

Аналізуючи отримані результати, можна відмітити, що найбільш популярним видом рухової активності, як у хлопців, так і дівчат є спортивні ігри – 1 місце у рейтингу (28,3% і 26,9% відповідно).

Далі уподобання хлопців і дівчат мають різницю. Так, серед хлопців популярними видами фізичних вправ є: 2-е місце (18,6%) – біг, стрибки, метання; 3-е місце (17,1%) рекреаційні ігри, серед яких хлопці найбільше полюбують міні-футбол; 4-е місце (11,9%) – елементи туризму (піші прогулянки, походи); 5-е місце – єдиноборства, серед яких найбільш популярними є східні (у-шу, карате); 6-е місце (6,1%) – катання на лижах, ковзанах, скейтборді. Певний інтерес виявляють хлопці до танців та аеробіки (7 і 8 місце відповідно). Однак, цей інтерес з віком згасає (4,5-5,6% у 10 класі і 1,7-1,5 – у 11 класі). Незначний інтерес до такого популярного виду фізичної активності, як плавання (9 місце у рейтингу) пояснюється, в першу чергу, відсутністю плавального басейну у місті. Серед інших видів рухової активності (10 місце, 18,5%), якими хотіли б займатись хлопці були названі теніс, бокс, боротьба.

Таблиця 2.

**Рейтинг видів рухової активності серед учнів старших класів Переяславського ліцею
ім. Володимира Мономаха, n=137**

Види рухової активності	Хлопці				Дівчата			
	Класи		XX%	рейтинг	Класи		XX%	рейтинг
	10кл n=28	11кл n=34			10кл n=34	11кл n=41		
Спортивні ігри	29,2	27,1	28,3	1	28,2	25,5	26,9	1
Легка атлетика (біг, стрибки, метання)	19,8	18,5	18,6	2	15,8	16,1	16,2	3
Фітнес (фітбол-аеробіка, базова аеробіка)	4,5	1,7	2,6	8	8,1	11,2	9,6	5
Танці	5,6	1,5	3,6	7	18,5	17,7	18,6	2
Єдиноборства	8,7	11,7	9,4	5	1,2	1,2	1,3	10
Зимові види спорту (лижі, ковзани, санки)	6,5	6,3	6,1	6	7,2	6,3	6,7	7
Туризм (піші походи, прогулянки, походи)	9,7	13,1	11,9	4	9,8	15,1	11,8	4
Рекреаційні ігри	12,3	17,1	15,8	3	6,4	12,2	9,5	6
Плавання	2,2	1,9	2,4	9	2,3	2,7	4,2	8
Інше	1,5	1,1	1,8	10	2,5	1,0	2,3	9

Дівчата надали перевагу таким видам фізкультурно-оздоровчих занять: 2-ге місце у рейтингу (18,6%) – танці. Причому інтерес до них є стабільним у 10 та 11 класах; 3-є місце – звичайні види рухової активності – біг, стрибки. Четверте місце, так само, як і у хлопців займає туризм. З віком у дівчат збільшується інтерес до різних видів фітнесу (фітбол-аеробіка, степ-аеробіка, танцювальна аеробіка та ін.) – 5-є місце (9,6%). Також дівчатам подобаються рекреаційні ігри, але на відміну від хлопців, це не міні-футбол, а міні-баскетбол і пляжний волейбол (6-є місце, 9,5%). Взимку дівчата із задоволенням катаються на лижах і ковзанах (7-є місце, 6,7%), але для цього не завжди є умови з огляду на регіональні кліматичні умови. Плаванням хотіли б займатися 4,2% (8-є місце) дівчат, причому, в основному дівчата говорили про синхронне плавання. Вочевидь, для них є привабливими краса, виразність цього виду спорту. Деякі дівчата в якості пріоритетних обрали такі види рухової діяльності, як великий теніс (2 дівчини), велоспорт (1 дівчина), їзда верхи (1 дівчина). Десяте місце у рейтингу займають східні єдиноборства (1,3%).

Висновки. Таким чином, наведені результати анкетування актуалізують проблему вдосконалення змісту фізкультурно-оздоровчої роботи в школі, врахування потреб та інтересів старших школярів у руховій активності, а також - обрання варіативних модулів. Важливо застосовувати чинники екологічно чистого навколишнього природного середовища міста Переяслава, а також – можливість більш широкого застосування гартувальних заходів та інших переваг малого міста.

Перспективи подальших досліджень будуть полягати у дослідженні особливостей структури урочних занять, змістом яких є впровадження певних варіативних модулів у профільній школі.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що не існує будь-якого конфлікту інтересів.

Література

1. Ващук Л. Рівень фізичної активності дівчат старшого шкільного віку. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*: № 3 (31), 2015. С. 120-126
2. Гозак С.В., Єлізарова О.Т., Парац А.М., Станкевич Т.В. Вплив дистанційного навчання на психоемоційний стан школярів під час пандемії COVID-19. 2021. <https://amnu.gov.ua/vplyvdystancijnogo-navchannya-na-psyhoemocijnijstan-shkolyariv-pid-chas-pandemiyi-covid-19/>
3. Демідова Оксана, Степанова Ірина, Ковтун Алла, Чекмарьова Наталія. Фізична активність дітей середнього і старшого шкільного віку в умовах дистанційного навчання. *Спортивний вісник Придніпров'я*. № 2. 2023. С. 20-32. DOI: 10.32540/2071-1476-2023-2-020
4. Мамедова І.С. Формування мотивації учнів середніх класів до різних видів рухової активності в системі фізичного виховання: дис...доктор філософії: [спец.]: 017 фізична культура і спорт. Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ. 288 с.
5. Москаленко Н., Яковенко А, Овчаренко С, Сидорчук Т. Організаційно-педагогічні умови забезпечення якості фізичного виховання школярів. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2020. № 2(76) С. 7-23. DOI:10.15391/dsnsv.2020-2.001

6. Москаленко Н., Яковенко А., Овчаренко С., Сидорчук Т., Ханюкова О. Перспективи модернізації системи фізичного виховання закладів загальної середньої освіти. *Спортивний вісник Придніпров'я*. № 2. 2023. С. 67-74. DOI: 10.32540/2071-1476-2023-2-067
7. Пангелова Н., Рубан В., Пангелов Б. Педагогічні умови оптимізації фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями початкових класів сільської школи. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2020. №1 С. 360-381. DOI: 10.32540/2071-1476-2019-1-369
8. Про забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади (від 19.10.2016 р № 47). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1695-19#Text>
9. Рекомендації щодо стратегічного розвитку фізичного виховання та спортивної підготовки серед учнівської молоді на період до 2025 року. Наказ МОН № 194 від 15.02.2021 року. Режим доступу: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/80880
10. Стельмахівська В.П. Сучасні підходи до оптимізації рухової активності дітей та підлітків шкільного віку. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2022. Випуск 4 (149). 2022. С. 118-122. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.4(149).26
11. Трачук С., Круцевич Т., Мамедова І. Умови для реалізації модульного підходу на уроках фізичної культури в сільських і міських закладах загальної середньої освіти. *Спортивний вісник Придніпров'я*. № 2. 2022. С. 101-110. DOI: 10.32540/2071-1476-2022-2-101
12. Шиян О.І., Кравченко Н.С. Проблеми впровадження варіативної складової навчальної програми. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2012. №9. С. 104-107.
13. Bronikowska, M.; Krzysztozek, J.; Łopatka, M.; Ludwiczak, M.; Pluta, B. Comparison of physical activity levels in youths before and during a pandemic lockdown. *Int. J. Environ. Res. Public Health*. 2021. 18. P. 5139. [Google Scholar].
14. Jakubec, L.; Frömel, K.; Chmelík, F.; Groffik, D. Physical activity in 15–17-year-old adolescents as compensation for sedentary behavior in school. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2020. 17. P. 3281
15. Krutsevich Tatiana, Pangelova Natalia, Trachuk Sergii, Ivanik Oksana. Motor activity of the male and female population in modern society. *Journal of Physical Education and Sport*. 2019; 19 (3) 231:1591-1598. DOI:10.7752/jpes.2019.03231
16. Krutsevich Tetiana, Marchenko Oksana, Trachuk Sergii, Panhelova Natalia, Napadij Andriy, Dovgal Vasyl. The Configuration of Educational Factors in the Family in Terms of their Impact on the Formation of Interest in Sports in Middle School Children. *Teoriâ ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*, 2021; 21(2), 101-106. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2021.2.01>
17. Krutsevich Tetiana, Marchenko Oksana, Trachuk Serhii, Serhiy Priymak, Panhelova Natalia, Kholodova Olha. Peculiarities of self-evaluation of physical development of schoolchildren taking into account their gender characteristics. *Sport Mont*, 19(SM). 2021. Vol. 19. № S2. P. 195-199. doi: 10.26773/smj.210933.

References

1. Vashchuk L. (2015). The level of physical activity of girls of high school age. *Physical education, sports and health culture in modern society*: No. 3 (31),.. P. 120-126
2. Gozak S.V., Elizarova O.T., Parats A.M., Stankevich T.V. (2021). The impact of distance learning on the psycho-emotional state of schoolchildren during the COVID-19 pandemic. <https://amnu.gov.ua/vplyvdystancijnogo-navchannya-na-psyhoemocijnjstan-shkolyariv-pid-chas-pandemiyi-covid-19/>
3. Demidova O., Stepanova I., Kovtun A., Chekmaryova N. (2023). Physical activity of children of middle and high school age in conditions of distance learning. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. No. 2. P. 20-32. DOI: 10.32540/2071-1476-2023-2-020
4. Mamedova I.S. Formation of motivation of middle school students for various types of motor activity in the system of physical education: dissertation...doctor of philosophy: [specialist]: 017 physical culture and sport. National University of Physical Education and Sports of Ukraine, Kyiv. 288 p.
5. Moskalenko N., Yakovenko A., Ovcharenko S., Sydorchuk T. (2020). Organizational and pedagogical conditions for ensuring the quality of physical education of schoolchildren. *Slobozhan scientific and sports bulletin*. No. 2(76) P. 7-23. DOI:10.15391/dsnsv.2020-2.001
6. Moskalenko N., Yakovenko A., Ovcharenko S., Sydorchuk T., Khanyukova O. Prospects for the modernization of the physical education system of general secondary education institutions. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. No. 2. 2023. P. 67-74. DOI: 10.32540/2071-1476-2023-2-067
7. Pangelova N., Ruban V., Pangelov B. (2020). Pedagogical conditions for optimization of physical culture and health work with students of elementary grades of a rural school. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. No. 1, pp. 360-381. DOI: 10.32540/2071-1476-2019-1-369

8. On ensuring the sustainable development of the sphere of physical culture and sports in Ukraine in conditions of decentralization of power (from October 19, 2016, No. 47). Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1695-19#Text>
9. Recommendations for the strategic development of physical education and sports training among student youth for the period until 2025. Order of the Ministry of Education and Culture No. 194 dated February 15, 2021. Access mode: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/80880
10. Stelmakhivska V.P. (2022). Modern approaches to optimizing motor activity of children and adolescents of school age. *Scientific journal of the NPU named after M.P. Drahomanova*. Issue 4 (149). P. 118-122. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.4(149).26
11. Trachuk S., Krutsevich T., Mamedova I. (2022). Conditions for the implementation of a modular approach in physical education lessons in rural and urban institutions of general secondary education. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. No. 2. P. 101-110. DOI: 10.32540/2071-1476-2022-2-101
12. Shiyani O.I., Kravchenko N.S. (2012). Problems of implementation of the variable component of the educational program. *Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*. No. 9. P. 104-107.
13. Bronikowska M., Krzysztozek J., Łopatka M., Ludwiczak M., Pluta B. (2021). Comparison of physical activity levels in youths before and during a pandemic lockdown. *Int. J. Environ. Res. Public Health*. 18. P. 5139. [Google Scholar].
15. Jakubec, L.; Frömel, K.; Chmelík, F.; Groffik, D. (2020). Physical activity in 15–17-year-old adolescents as compensation for sedentary behavior in school. *Int. J. Environ. Res. Public Health*. 17. P. 3281
16. Krutsevich Tatiana, Pangelova Natalia, Trachuk Sergii, Ivanik Oksana. Motor activity of the male and female population in modern society. (2019). *Journal of Physical Education and Sport*.; 19 (3) 231:1591–1598. DOI:10.7752/jpes.2019.03231
17. Krutsevich Tetiana, Marchenko Oksana, Trachuk Sergii, Panhelova Natalia, Napadij Andriy, Dovgal Vasyl. (2021). The Configuration of Educational Factors in the Family in Terms of their Impact on the Formation of Interest in Sports in Middle School Children. *Teoriâ ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*; 21(2), 101-106. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2021.2.01>
18. Krutsevich Tetiana, Marchenko Oksana, Trachuk Serhii, Serhiy Priymak, Panhelova Natalia, Kholodova Olha. (2021). Peculiarities of self-evaluation of physical development of schoolchildren taking into account their gender characteristics. *Sport Mont*, 19(SM). Vol. 19. № S2. P. 195-199. doi: 10.26773/smj.210933.